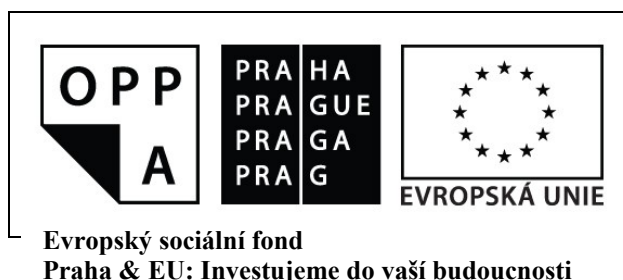

Střední škola - Waldorfské lyceum
Křejského 1501
Praha 4
tel. 272770378, lyceum@wspj.cz

Projekt „Vzdělávání pro adaptabilitu“
Registrační číslo CZ.2.17/3.1.00/32274

Zpráva o pobytu na dvoutýdenním vzdělávacím kurzu v Kasselu

Tomáš Chvátal, 31. 1. 2010 až 12. 2. 2010

Můj pobyt se uskutečnil v rámci projektu „Vzdělávání pro adaptabilitu“, podpořeného programem OPPA, a to jako součást aktivity 6: Stáže a vzdělávání učitelů v zahraničí. Kurs, kterého jsem se zúčastnil, pořádal ve dnech 1. 2. 2010 až 12. 2. 2010 Učitelův seminář pro waldorfskou pedagogiku v německém Kasselu (Lehrerseminar für Waldorfpädagogik Kassel). Tento kurs byl zvolen proto, že poskytuje vzdělávání a metodickou podporu waldorfských učitelů středního stupně v takové míře a kvalitě, která zatím není v Čechách dostupná.

Téma dalšího vzdělávání ve waldorfské pedagogice a metodické podpory je pro mě vzhledem ke krátké době působení na pražském Waldorfském lyceu velice aktuální. Mou motivací k účasti na kurzu byla potřeba rozšířit si teoretické vědomosti o waldorfské pedagogice, a také touha načerpat konkrétní metodologické impulzy pro předměty, které učím, a vyslechnout zkušenosti dlouholetých pedagogů s prezentací konkrétních témat. Lákala mě též možnost rozhovorů s kolegy z různých německých waldorfských škol.

Kurs, kterého jsem se zúčastnil, je součástí volně navazujícího blokového vzdělávání (Blockstudium), který je určen k postupnému rozšiřování vzdělání waldorfských pedagogů. Dvoutýdenní kurzy se konají většinou dvakrát do roka, nabídka je doplněna i o víkendová setkání. Jednotlivá setkání jsou sestavena tak, aby měl začínající účastník možnost kdykoliv nastoupit, zároveň nabídka seminářů pokrývá potřeby učitelů různých aprobací. Docenti, kteří v rámci semináře přednášejí, pracují zároveň na částečný úvazek na zdejší waldorfské škole,

čímž je velmi dobře zajištěno sepjetí s praxí.

Vzhledem k dosavadním dobrým vztahům našeho lycea k vedení učitelův semináře se podařilo dojednat mimořádné odpuštění účastnického poplatku ve výši 220 euro. Odpadly také náklady na ubytování, waldorfský mentor Christian Ohlendorf, se kterým naše škola dlouhodobě spolupracuje, totiž laskavě nabídl bezplatné ubytování ve svém domě.

Studium v rámci kurzu probíhalo po dobu dvou týdnů vždy ve všední dny, a to od osmi hodin ráno do osmnácté hodiny večerní. Program byl rozdělen na jednotlivé jedenapůlhodinové bloky, kde si jednotliví účastníci vždy sami vybírali z nabídky několika kurzů ten, který odpovídal jejich oboru nebo míře jejich zkušeností s waldorfskou pedagogikou. Únorový blok byl v části věnované konkrétním předmětům zaměřen na desátou třídu waldorfských škol, tedy na náš první ročník. Toto hledisko mi vyhovovalo, neboť v daném ročníku velmi často působím, a to v rámci hodin dějepisu a českého jazyka.

Každý studijní den začínal vždy obecným kursem waldorfské pedagogiky. Vzhledem k tomu, že jsem se blokového studia účastnil poprvé, navštěvoval jsem úvodní kurz, vedený Stephanem Siglerem. Jeho náplní byla práce na základě textu Rudolfa Steinera „Das Wesen der Menschen“ (Podstata člověka). Debaty v rámci těchto hodin mi přinesly mimo jiné uvědomění si různých vrstev, od tělesných po duševní, které ovlivňují učební proces, a také potřebu rozvíjet všechny žáky rovnoměrně a zároveň individuálně.

Následoval blok uměleckých kurzů. Navštěvoval jsem eurytmii (práci s pohybem a s hudbou), vedenou Beatou Spehr-Bechinger. Tento kurz jsem si vybral proto, že eurytmie je pevnou součástí waldorfského učebního plánu a já zatím neměl možnost ji blíže poznat. Návštěva tohoto kurzu mi přinesla praktickou zkušenost s tímto způsobem práce, takže až se bude nějaký zájemce o waldorfskou pedagogiku ptát, co to je eurytmie, budu schopen smysluplně odpovědět. Důležitý byl pro mě také zážitek uvolnění a radosti z tělesného pohybu uprostřed dne naplněného duševní prací.

Hodiny němčiny v podání Michaela Zecha byly pro mě velkou inspirací, týkající se mého vyučování českého jazyka. V obou případech jde totiž o jazyk mateřský, podobné je i téma mýtu, kterému byl tento cyklus věnován. Probírána byla Píseň o Nibelunzích, středověký germánský epos, kterému je na německých waldorfských školách v desáté třídě věnována první literární epocha. Toto téma sice není možné vzhledem k odlišným kulturním podmínkám přenést do českého prostředí, měl jsem však zde možnost ověřovat si metody, které jsem použil v epoše starověkých mýtů, kterou jsem s prvním ročníkem uskutečnil v prosinci. Tento zpětný pohled mi prohloubil schopnost vědomě a smysluplně členit hlavní vyučování do jednotlivých významových celků. Zároveň mě upozornil na důležitost tématu národních mýtů (a to jak v negativním, tak pozitivním smyslu) a podnítil mě k přemýšlení o tom, jakým způsobem prezentovat naše vlastní nejstarší mýty takovým způsobem, aby studenti mohli docenit jejich význam historický a současný a nedívali se na ně jen jako na „ty nudné příběhy od Jiráka“. Rozhodně bych se rád pokusil tuto látku vtělit ještě v tomto roce do výuky, nejspíše v rámci každotýdenních společných cvičných hodin češtiny.

Po polední pauze jsem se účastnil kurzu historie, který konkrétně pojednával o epoše nejstarších dějin a starověkých civilizací. Tuto epochu už jsem s prvním ročníkem také měl, zaměření bylo tentokrát úplně stejné jako přednášená látka. A tak zde platí ještě ve větší míře pozitiva, která jsem zmínil u epochy literatury (porovnávání mnou zvoleného přístupu se zdejšími přístupy, prohloubení schopnosti členit hodinu). Velmi mě jako osobnost oslovila přednášející Rita Schumacher, vyznařující při hodinách nadšení, vstřícnost a přitom vědeckou střízlivost a fundovanost. Kontakt, který jsme navázali, bude myslím v budoucnu velmi cenný. Už teď z něj mohu čerpat, paní Schumacher mi totiž přislíbila poslat kompletní podklady pro epochu antiky, který mě v druhém pololetí čeká.

Posledním kurzem, který jsem navštěvoval, byla estetika, s podtitulem Řeč a její vývoj. Vyučující Peter Guttenhöfer pojal tuto problematiku velmi netradičně a živě – různými způsoby nás přiváděl k uvědomění si krásy řeči a dobrodružnosti jejího vývoje. Některé metody, které jsem zde poznal, myslím použiji při výuce němčiny.

Závěrem bych rád shrnul, co mi účast na kurzu přinesla. Mohu konstatovat, že se mi zde opravdu dostalo oněch metodologických impulzů, kvůli kterým jsem se do Kasselu vydal. Znatelně se zlepšila moje schopnost vědomého a reflektovaného rozvržení učiva. Zdejší docenti se pro mě v mnohém stali vzorem, jak působit ve třídě; ocenil jsem jejich jisté a vstřícné vystupování a sám si na vlastní kůži zažil, jak prospěšné je, když učitel vyznařuje veselí a radost z práce. Důležitý byl pro mě také pohled „z druhé strany“, ze strany studenta – opět jsem si po letech uplynulých od mého vlastního studia mohl uvědomit, jak je někdy náročné se mnoho hodin za sebou plně soustředit, jak do mé pozornosti zasahují mé vlastní pocity a stavy, které s výukou nemají nic společného, jak je náročné dostát všem požadovaným úkolům. Toto vědomí mi myslím velmi pomůže, abych si některé situace ve škole nebral příliš osobně. Jsem také rád, že jsem měl díky rozhovorům s kolegy možnost poznat blíže radosti i strasti života waldorfských pedagogů v Německu, a také na Ukrajině a v Gruzii.

Co se týče výhledů do budoucna, myslím si, že účast na kursech pořádaných Učitelským seminářem v Kasselu je pro učitele našeho lycea přínosná a může velmi dobře sloužit k našemu dalšímu vzdělávání. Výhodou jsou zde i existující velmi dobré osobní vztahy. Pokud to bude jen trochu možné, rád bych do Kasselu zase v příštím roce vyrazil.

V Praze dne 13. 2. 2010

Tomáš Chvátal